omnis hereditas domus raguelis ipse pervenit.
et vidit quintam generationem filios filiorum suorum.
Et completis annis nonaginta et novem in timore
domini cum gaudio sepelierunt eum.
Omnis autem cognatio eius et omnis generatio eius in bona vita et in sancta
conversatione permansit. ita ut accepti essent tam deo
quam hominibus et cunctis habitantibus in terra.

Prologus.

Apud hebreos liber iudith inter agiogra-
pha legitur. cuius auctoritas ad roboran-
da illa que in contentionem veniunt minus idonea iu-
dicatur. Chaldeo tamen sermone conscriptus inter hy-
storias computatur. Sed quia hunc librum synodus
nicena in numero sanctarum scripturarum legitur conpu-
tasse. acquievi postulationi vestre. immo exactioni. et
sepositis occupationibus quibus vehementer arta-
bar. huic unam lucubratiunculam dedi. magis
sensum e sensu quam ex verbo verbum transfe-
rens. Multorum codicum varietatem vitiosissi-
mam amputavi. sola ea que intelligentia in-
tegra in verbis chaldeis invenire potui. la-
tinis expressi. Accipite iudith viduam castita-
tis exemplum. et triumphali laude perpetuis eam
preconiis declarate. hanc enim non solum fe-
minis. sed et viris imitabilem dedit qui casti-
tatis eius remunerator. virtutem talem tribuit
ut invictam omnibus hominibus vinceret. et insuperabilem
superaret.

Incipit liber Iudith.

I Arfaxath
itaque rex subiugaverat mul-
tas gentes imperio suo. et ipse e-
dificavit civitatem poten-
tissimam. quam appellavit
egbathanis. ex lapidibus
quadratis. et sectis fecit
muros eius in altitudinem cu-
bitorum septuaginta. et in latitudine cubitorum
xxx. turres vero eius posuit in altitudine cubi-
torum c. Per quadrum vero earum latus utrumque
vicenorum pedum spatio tendebatur. et posuit
portas eius in altitudine turrium. et gloria-
batur quasi potens in potentia sua. et in glori-
a quadrigarum suarum. Anno igitur xii.
regni sui nabuchodonosor rex assyriorum qui reg-
nabat in nynive civitate magna. pugnavit
contra arfaxath. et obtinuit eum in campo mag-
no qui appellatur ragau. circa eufraten et
tygrim. et iadasan. in campo erioch regis he-
lycorum. Tunc exaltatum est regnum nabuchodonosor.
et cor eius elevatum est. Et misit ad omnes qui ha-
bitabant in cilicia et damasco. et libano. et ad
gentes que sunt in carmelo. et cedar. et inha-
bitantes galileam in campo magno esdre-
lon. et ad omnes qui erant in samaria. et trans
flumen iordanem usque in ierusalem. et omnem terram
iesse quousque perveniatur ad montes ethio-
pie. Ad hos omnes misit nabuchodonosor rex assy-
riorum. qui omnes uno animo contradixerunt. et remise-
runt eos vacuos. ac sine honore abiece-
runt. Tunc indignatus est nabuchodonosor rex
adversus omnem terram illam. et iuravit per thronum
et regnum suum. quod defenderet se de omnibus his.
II Anno tertiodecimo nabuchodonosor regis.
xxii. die mensis primi. factum est verbum
in domo nabuchodonosor regis assyriorum ut defen-
deret se. Vocavitque omnes maiores. omnesque
duces bellatores suos. et habuit cum eis mi-
sterium consilii sui. Dixitque cogitationem suam esse
ut omnem terram suo subiugaret imperio.
Quod dictum cum placuisset omnibus. vocavit na-
buchodonosor rex holofernem principem militie sue
et dixit ei. Egredere adversus omne regnum occiden-
tis. et contra eos precipue qui contempserunt imperium
meum. Non parcet oculus tuus ulli regno. omnem-
que urbem munitam subiugabis mihi. Tunc
holofernes vocavit duces et magistratus vir-
tutis assyriorum. et dinumeravit viros
in expeditionem sicut precepit ei rex. c. xx.
milia peditum pugnatorum. et equites sa-
gittarios. xii. milia. Omnemque expeditio-
nem suam fecit preire in multitudine innu-
merabilium camelorum. cum his que exercitibus
sufficerent copiose. boum quoque armenta gre-
gesque ovium. quorum non erat numerus. Frumen-
tum ex omni syria in transitu suo parari
statuit. Aurum vero et argentum de domo regis
assumpsit multum nimis. Et profectus est ipse
et omnis exercitus cum quadrigis et equitibus et
sagittariis. qui cooperuerunt faciem terre sicut lo-
custe. Cumque pertransisset fines assyriorum
venit ad magnos montes ange qui sunt
a sinistro cilicie. Ascenditque omnia
castella eorum. et optinuit omnem munitionem.
Effregit autem civitatem opinatissi-
mam melothi. Predavitque omnes filios
tharsis et filios ismahel. qui erant contra fa-
ciem deserti. et ad austrum terre celeon. et transivit
eufraten. et venit ad mesopotamiam. et
fregit omnes civitates excelsas que erant in
ea a torrente mambre. usquequo perveniatur
ad mare. Et occupavit terminos eius a ci-
licia usque ad fines iapheth. qui sunt ad a-
ustrum. Adduxitque omnes filios madian
et predavit omnem locupletationem eorum.
omnesque resistentes sibi occidit in ore gla-
dii. Et post hec descendit in campos damasci
in diebus messis. et succendit sata omnia.
omnesque arbores ac vineas fecit incidi.
et cecidit timor illius super omnes inhabitantes
terram.
III Tunc miserunt legatos suos universa-
rum urbium. et provinciarum reges ac prin-

post syrie s. mesopotamie. et syrie sobal. et libie.
atque cilicie. Qui venientes ad holofernem di-
xerunt. Desinat indignatio tua circa nos. Me-
lius est enim ut viventes serviamus nabuchod-
onosor regi magno. et subditi simus tibi quam morientes cum
interitu nostro ipsi servitutis nostre dampna patiamur.
Omnis civitas nostra. omnisque possessio. omnes mon-
tes et colles. et campi. et armenta boum. gregesque ovi-
um. capreque. et equi. cameli. et universe
facultates nostre atque familie in conspectu tuo
sunt. sint omnia sub lege tua. Nos et filii
nostri servi tui sumus. Veni nobis pacificus dominus. et utere
servitio nostro sicut placuerit tibi. Tunc descendit
de montibus cum equitibus in virtute mag-
na. et optinuit omnem civitatem. et omnem habitan-
tem in terra. De universis autem urbibus. assump-
sit sibi auxiliarios viros fortes et electos ad
bellum. Tantusque metus provinciis illis incu-
buit. ut universarum urbium habitatores princi-
pes et honorati simul cum populis exirent in
obviam venienti. excipientes eum cum coronis
et lampadibus. ducentes choros in tibiis. et cy-
tharis. et tympanis. Nec hec ita tamen facientes
ferocitatem eius pectoris mitigare potuerunt. Nam
et civitates eorum destruxit. et lucos eorum excidit.
Preceperat autem nabuchodonosor rex. ut omnes deos terre ex-
terminaret. videlicet ut ipse solus diceretur deus
ab his nationibus que potuissent holofernis
potentia subiugari. Pertransiens autem syri-
am sobal. et omnem apameam. omnemque mesopo-
tamiam. venit ad ydumeos in terram gabaa
accepitque civitates eorum. et sedit ibi per xxx.
dies. in quibus diebus adunari precepit uni-
versum exercitum virtutis sue.
IIII Tunc audientes hec filii israel qui habitabant
in terra iuda. timuerunt valde a facie eius. Tre-
mor et horror invasit sensus eorum. ne hoc
faceret ierusalem. et templo domini. quod fecerat ceteris
civitatibus et templis earum. Et miserunt in omnem
samariam per circuitum usque iericho. et preoccupa-
verunt omnes vertices montium. et muris circum-
dederunt vicos suos. et congregaverunt frumen-
ta in preparatione pugne. Sacerdos etiam eliachim
scripsit ad universos qui erant contra esdrelon
que est contra faciem campi magni iuxta dotha-
in. et universis per quos transitus esse poterat
ut optinerent ascensus montium. per quos
via esse poterat ad ierusalem. ut illic custodirent
ubi angustum iter esse poterat inter montes. Et
fecerunt filii israel secundum quod constituerat eis sa-
cerdos domini heliachim. Et clamavit omnis
populus ad dominum instantia magna. et humi-
liaverunt animas suas in orationibus et ie-
iuniis. ipsi et mulieres eorum. Et induerunt
se sacerdotes ciliciis et infantes prostraverunt
contra faciem templi domini. et altare domini operu-
erunt cilicio. et clamaverunt ad dominum deum is-
rahel unanimiter ne darentur in predam infantes
eorum. et uxores eorum in divisionem. et civitates eorum
in exterminium. et sancta eorum in pollutionem. Tunc he-
liachim sacerdos domini magnus circuivit omnem israel
allocutusque est eos dicens. Scitote quoniam exaudiet
dominus preces vestras. si manentes permanseritis in
ieiuniis et orationibus in conspectu domini. Memores
estote moysi servi domini. qui amalech confiden-
tem in virtute sua. et in potentia sua. et in exerci-
tu suo. et in clipeis suis. et in curribus suis. et
in equitibus suis. non ferro pugnando. sed preci-
bus sanctis orando deiecit. Sic erunt universi israel
hostes. si perseveraveritis in hoc opere quod cepistis.
Ad hanc igitur exhortationem eius deprecantes
dominum. permanebant in conspectu domini. ita ut et
hii qui holocausta domino offerebant. precincti ci-
liciis offerrent sacrificia domino. Et erat cinis
super capita eorum. et ex toto corde suo omnes orabant
deum ut visitaret populum suum israel.
Nuntiatumque est holoferni principi milicie V
assyriorum. quod filii israel prepararent se ad re-
sistendum. ac montium itinera conclusissent.
Et furore nimio exarsit in iracundia ma-
gna. vocavitque omnes principes moab. et du-
ces ammon. et dixit eis. Dicite mihi quis sit
populus iste qui montana obsidet. aut que
et quales. et quante sint civitates eorum. et que
etiam sit virtus eorum. que sit multitudo eorum.
vel quis rex milicie illorum. Quare pre omnibus qui
habitant in oriente isti contempserunt nos. et non exierunt
obviam nobis. ut susciperent nos cum pace.
Tunc achior dux omnium filiorum ammon. re-
spondens ait. Si digneris audire domine mi
dicam veritatem in conspectu tuo. de populo isto qui
in montanis habitat. et non egredietur verbum fal-
sum ex ore meo. Populus iste ex progenie
chaldeorum est. Hic primum in mesopotamiam
habitavit. quoniam noluerunt sequi deos patrum
suorum. qui in multitudine deorum erant. unum
deum celi coluerunt. Qui et precepit eis. ut exi-
rent inde. et habitarent in charan. Cumque
operuisset omnem terram fames. descenderunt
in egyptum. illicque per quadringentos an-
nos sic multiplicati sunt. ut dinumera-
ri eorum non posset exercitus. Cumque gravasset
eos rex egypti. atque in edificationibus ur-
bium suarum. in luto et latere subiugasset eos.
clamaverunt ad dominum suum. et percussit totam terram
egypti plagis variis. Cumque eiecissent
eos a se egyptii. et cessasset plaga ab eis.
et iterum vellent eos capere. et ad suum servitium
revocare. fugientibus hiis deus celi mare a-
peruit. ita ut hinc inde aque quasi murus soli-
darentur. et isti pede sicco fundum maris per-
ambulando transirent. In quo loco dum
innumerabilis exercitus egyptiorum eos persequeretur
ita aquis coopertus est. ut non remaneret vel unus

qui cum postea murmurarent: Egressus est mare ru-
brum. deserta Sina montis occupaverunt. in quibus
numquam homo habitare potuit. vel filius hominis ibi
requievit. Illic fontes amari obdulcati sunt
eis ad bibendum. et per annos .xl. annonam de celo
consecuti sunt. Ubicumque ingressi sunt sine arcu et
sagitta. et absque scuto et gladio. deus eorum pro eis pu-
gnavit et vicit. et non fuit qui insultaret populo
isti. nisi quando recessit a cultura domini dei sui. Quo-
tienscumque autem preter ipsum deum suum. alienum coluerunt. da-
ti sunt in predam. et in gladium. et in obprobrium. Quo-
tienscumque autem penituerunt se recessisse a cultu-
ra dei sui. dedit eis deus celi virtutem resistendi. De-
nique chananeum regem. et iebuseum. ferezeum.
et etheum. et eveum. et amorreum. et omnes potentes in
esebon. prostraverunt. et terras eorum. et civitates eorum
ipsi possederunt. Et usque dum non peccarent in conspectu
dei sui. erant cum illis bona. Deus enim illorum
odit iniquitatem. Nam et ante hos annos cum
recessissent a via quam dederat illis deus. ut am-
bularent in ea. exterminati sunt preliis a multis
nationibus. et plurimi eorum captivi abducti sunt
in terram non suam. Nuper autem reversi ad dominum deum
suum. ex dispersione qua dispersi fuerant adu-
nati sunt. et ascenderunt montana hec omnia. et i-
terum possident ierusalem ubi sunt sancta eorum. Nunc ergo
mi domine perquire si est aliqua iniquitas eo-
rum in conspectu dei eorum. ascendamus ad illos.
quoniam tradens tradet illos deus eorum tibi. et subiuga-
ti erunt sub iugo potentie tue. Si autem non
est offensio populi huius coram deo suo non poteri-
mus resistere illis. quia deus eorum defendet illos. et e-
rimus in obprobrium universe terre. Et factum est cum
cessasset loqui achior verba hec. irati sunt omnes ma-
gnates holofernis. et cogitabant interficere eum
dicentes ad alterutrum. Quis est iste qui filios
israel posse dicat resistere regi nabuchodonosor. et ex-
ercitibus eius homines inermes. et sine virtute. et sine
peritia artis pugne. Ut ergo agnoscat achior
quoniam fallit nos. ascendamus in montana. et cum
capti fuerint potentes eorum. tunc cum eisdem
gladio transverberabitur. ut sciat omnis gens quoniam
nabuchodonosor deus terre est. et preter ipsum alius non est.

VI
Factum est autem cum cessassent loqui.
indignatus est holofernes vehementer. dixit
ad achior. Quoniam prophetasti nobis dicens. quod gens
israel defendatur a deo suo. ut ostendam tibi
quia non est deus nisi nabuchodonosor. cum percusserimus
eos omnes sicut hominem unum. tunc et ipse cum illis as-
syriorum gladio interibis. et omnis israel tecum per-
ditione disperiet. et probabis quoniam nabuchodonosor do-
minus sit universe terre. tuncque gladius milicie
mee transiet per latera tua. et confixus cades inter vul-
neratos israel. et non respirabis ultra donec ex-
termineris cum illis. Porro autem si prophetiam tuam
veram existimas non concidat vultus tuus. et pal-
lor qui faciem tuam obtinuit. discedat a te.
si verba mea putas impleri non posse. Ut autem no-
veris. quia simul cum illis hec experieris. ecce ex
hac hora illorum populo sociaberis. ut dum dignas
mei gladii penas exceperint. ipse simul ultioni
subiaceas. Tunc holofernes precepit servis suis
ut comprehenderent achior. et ducerent eum in bethuli-
am. et traderent eum in manus filiorum israel. Et acci-
pientes eum servi holofernis. profecti sunt per
campestria. Sed cum appropinquassent ad
montana. exierunt contra eos fundibularii. Il-
li autem divertentes a latere montis. ligaverunt a-
chior ad arborem manibus et pedibus. et sic vin-
ctum de restibus. dimiserunt eum. et reversi sunt
ad dominum suum. Porro autem filii israel descende-
runt de bethulia venerunt ad eum. Quem solven-
tes duxerunt ad bethuliam. atque in medio populi
illum statuentes percontati sunt quid rerum esset
quod illum vinctum assyrii reliquissent. In die-
bus illis erant illic principes ozias filius mi-
cha de tribu symeon. et carmi. qui et gothoni-
el. In medio itaque seniorum. et in conspectu omnium
achior dixit omnia que locutus ipse fuerat ab
holoferne interrogatus. et qualiter populus holofer-
nis voluisset propter hoc verbum interficere eum. et quem-
admodum ipse holofernes iratus iussit eum isra-
helitis hac de causa tradi. ut dum vicerit filios
israel. tunc et ipsum achior diversis iubeat suppli-
ciis interire. propter hoc quod dixisset. deus celi defensor eorum
est. Cumque universa achior exposuisset. omnis po-
pulus cecidit in faciem adorantes. et cum lamentatione
et fletu unanimes preces suas domino effuderunt
dicentes. Domine deus celi et terre. intuere superbiam
illorum. et respice ad nostram humilitatem. et fa-
ciem sanctorum tuorum attende. et ostende quia non
derelinquis presumentes de te. et presumentes de se et
de sua virtute gloriantes humilias. Finito itaque
fletu. et per totam diem populorum oratione completa. con-
solati sunt achior dicentes. Deus patrum nostrorum
cuius tu virtutem predicasti. ipse tibi hanc dabit vicis-
situdinem. ut eorum magis tu interitum videas.
Cum vero dominus deus noster dederit hanc libertatem servis
suis. sit et tecum deus in medio nostri. et sicut pla-
cuerit tibi. ita ut cum tuis omnibus converseris. Tunc
ozias finito consilio suscepit eum in domum suam
et fecit ei cenam magnam. et vocatis omnibus presbiteris
simul expleto ieiunio refecerunt. Postea
vero convocatus omnis populus. et per totam noctem intra
ecclesiam oraverunt petentes auxilium a deo
israel.

VII
Holofernes autem altera die precepit exercitibus suis. ut
ascenderent contra bethuliam. Erant autem pedi-
tes bellatorum .c.xx. milia. et equites .xxii. mi-
lia. preter preparationes virorum illorum quos occu-
paverat captivitas. et abducti fuerant
de provinciis et urbibus universe iuventutis. Omnes
pariter paraverunt se ad pugnam contra filios israel.
et venerunt per crepidinem montis usque ad apicem

qui respicit super dothaim. a loco qui dicitur bel
ma usque ad chelmon. que est contra hesdrelon. Filii
autem israel ut viderunt multitudinem illorum pro
straverunt se super terram. mittentes cinerem
super capita sua. unanimes orantes ut deus israel
misericordiam suam ostenderet super populum suum. Et assu
mentes arma sua bellica. sederunt per loca que
angusti itineris tramitem dirigunt inter mon
tuosa. et erant custodientes ea tota nocte
et die. Porro holofernes dum circuit per gyrum
reperit quod fons qui influebat aqueductum
illorum a parte australi extra civitatem dirigeretur. et
incidi precepit aqueductum eorum. Erant autem
non longe a muris fontes. ex quibus furtim
videbantur haurire aquam. ad refocillandum
potius quam ad potandum. Sed filii ammon et
moab. accesserunt ad holofernem dicentes.
Filii israel non in lancea nec in sagitta confidunt.
sed montes defendunt illos. et muniunt illos
colles in precipitio constituti. Ut ergo sine congres
sione pugne possis superare eos. pone custo
des fontium. ut non hauriant aquam ex eis. et sine
gladio interficies eos. vel certe fatigati tradent
civitatem suam. quam putant super montes
positam superari non posse. Et placuerunt
verba hec coram holoferne et coram omnibus sa
tellitibus eius. et constituit per gyrum centenarios
per singulos fontes. Cumque ista custodia per di
es xx. fuisset expleta. defecerunt cisterne et col
lectiones aquarum omnibus habitantibus in be
thulia. ita ut non esset intra civitatem unde
satiarentur vel una die. quoniam ad mensuram da
batur populis aqua cotidie. Tunc ad oziam
congregati omnes viri feminesque. iuvenes senes
que et parvuli. simul omnes una voce dixerunt.
Iudicet deus inter nos et te. quoniam fecisti nobis ma
la. nolens loqui pacifice cum assyriis. et prop
ter hoc vendidit nos deus in manibus eorum. et ideo non
est qui adiuvet cum prosternamur ante oculos
eorum in siti et perditione magna. Et nunc con
gregate universos qui in civitate sunt. ut
sponte nos tradamus omnes populo holofernis.
Melius est enim ut captivi benedicamus dominum
viventes quam moriamur. et simus obprobrium omni
carni cum viderimus uxores nostras et infantes
nostros mori ante oculos nostros. Contestamur
hodie celum et terram. et deum patrum nostrorum qui ulci
scitur nos secundum peccata nostra. ut iam tradatis civi
tatem in manu holofernis. et sit finis noster
brevis in ore gladii. qui longior efficitur
in ariditate sitis. Et cum hec dixissent factus est fle
tus et ululatus magnus in ecclesia magna omnibus
et per multas horas una voce clamaverunt ad
deum dicentes. Peccavimus cum patribus nostris in
iuste egimus iniquitatem fecimus. Tu quia
pius es miserere nostri. aut in tuo flagel
lo vindica iniquitates nostras. et noli tradere

confitentes te populo qui ignorat te. ut non dicant
inter gentes ubi est deus eorum. Et cum fatigati hiis
clamoribus. et hiis fletibus lassati siluissent. ex
urgens ozias infusus lacrimis dixit. Equo
animo estote fratres. et hos quinque dies expectemus
a domino misericordiam. Forsitan enim indignationem su
am abscidet. et dabit gloriam nomini suo. Si autem
transactis quinque diebus non venerit adiutorium
faciemus hec verba que locuti estis.

VIII Et factum est cum audisset hec verba iudith vidua. que
erat filia merari. filii idox. filii ioseph.
filii ozie. filii elai. filii iamnor. filii gedeon.
filii raphaim. filii acitob. filii melchie. filii
enam. filii nathanie. filii salathiel. filii sy
meon. filii ruben. et vir eius fuit manasses. qui
mortuus est in diebus messis hordeacee. In
stabat enim super alligantes manipulos
in campo. et venit estus super caput eius. et mortuus est
in bethulia civitate sua. et sepultus est illic cum
patribus suis. Erat autem iudith relicta eius vi
dua iam annis tribus et mensibus sex. Et in superiori
bus domus sue fecit sibi secretum cubiculum in quo cum puell
is suis clausa morabatur. Et habens super lumbos suos
cilicium. ieiunabat omnibus diebus vite sue preter
sabbata et neomenias. et festa domus israel. E
rat autem eleganti aspectu nimis. Cui vir su
us reliquerat divitias multas. et familiam copio
sam. ac possessiones. armentis boum et gregibus ovium ple
nas. Et erat hec in omnibus famosissima. quia ti
mebat dominum valde. nec erat qui loqueretur
de illa verbum malum. Hec itaque cum audisset
quoniam ozias promisisset. quod transacto quinto die
traderet civitatem. misit ad presbiteros chabri et
carmi. Et venerunt ad illam. Et dixit illis. Quod
est hoc verbum in quo consensit ozias. ut tradat
civitatem assyriis. si intra quinque dies non ve
nerit vobis adiutorium. Et qui estis vos qui
temptatis dominum. Non est iste sermo qui misericordiam
provocet. sed potius qui iram excitet. et furorem ac
cendat. Posuistis vos tempus miserationis domini.
et in arbitrium vestrum diem constituistis ei. Sed
quia patiens dominus est. in hoc ipso peniteamus. et
indulgentiam eius lacrimis postulemus. Non
enim quasi homo deus. sic comminabitur. neque sicut
filius hominis ad iracundiam inflammabitur.
Et ideo humiliemus illi animas nostras. et in spiritu
contrito et humiliato servientes illi. dicamus flen
tes domino. ut secundum voluntatem suam sic faciat nobis
cum misericordiam suam. ut sicut conturbatum est cor no
strum in superbia eorum. ita etiam de nostra hu
militate gloriemur. quoniam non sumus secuti peccata
patrum nostrorum. qui dereliquerunt deum suum
et adoraverunt deos alienos. pro quo scelere dati
sunt in gladium et in rapinam. et in confusio
nem inimicis suis. Nos autem alterum
deum nescimus preter ipsum. Expectemus humiles con
solationem eius. et exquiret sanguinem

et tenuerunt eam dicentes. unde venis. aut quo
vadis? filia sum hebreorum. ideo ego fugi a
facie eorum. quoniam futurum cognovi quod dentur vo
bis in depredationem. pro eo quod contempnentes vos. noluerunt
ultro tradere seipsos. ut invenirent misericordiam in conspectu
vestro. hac de causa cogitavi mecum dicens. va
dam ad faciem principis holofernis. ut in
dicem illi secreta illorum. et ostendam illi quo
aditu possit obtinere eos. ita ut non cadat u
nus vir de exercitu eius. Et cum audissent viri
illi verba eius. considerabant faciem eius. et erat in ocu
lis eorum stupor. quoniam mirabantur pulchritudi
nem eius nimis. Et dixerunt ad eam. Conservasti
animam tuam. eo quod tale repperisti consilium. ut
descenderes ad dominum nostrum. hoc autem scias.
quoniam cum steteris in conspectu eius bene tibi faciet.
et eris gratissima in corde eius. Duxerunt
que illam ad tabernaculum holofernis. et nun
tiaverunt ei. Cumque intrasset ante faciem
eius. statim captus est in suis oculis holofer
nes. Dixeruntque ad eum satellites eius.
Quis contempnet populum hebreorum. qui tam de
coras mulieres habent. ut non pro his merito
pugnare contra eos debeamus. videns itaque ho
lofernes iudith sedentem in conopeo quod e
rat ex purpura. et auro. et smaragdo. et
lapidibus preciosis intextum. Et cum in faciem eius
intendisset. adoravit eam prosternens se super
terram. Et levaverunt illam servi holofernis iu
bente domino suo.

XI Tunc holofernes dixit ei. Equo animo esto
et noli pavere in corde tuo. quoniam ego num
quam nocui viro. qui voluit servire nabu
chodonosor regi. populus autem tuus si non contempsisset me
non levassem lanceam meam super illum. Nunc
autem dic mihi. qua ex causa recessisti ab illis. et
placuit tibi ut venires ad nos. Et dixit
iudith. Sume verba ancille tue. quoniam si
secuta fueris. perfectam rem faciet dominus te
cum. vivit enim nabuchodonosor rex terre. et
vivit virtus eius que est in te. ad correptionem
omnium animarum errantium. quoniam non solum homines
servient illi per te. sed et bestie agri obtemperant
illi. Nunciatur enim industria animi
tui universis gentibus. et indicatum est omni seculo
quoniam tu solus bonus et potens es in omni
regno eius. et disciplina tua omnibus provin
ciis predicatur. Nec hoc latet quod locutus est
achior. nec illud ignoratur quod ei iusseris
evenire. Constat enim deum nostrum sic
peccatis offensum. ut mandaverit per prophetas
suos ad populum quod tradat eum pro peccatis suis.
Et quoniam sciunt se offendisse deum suum filii israel
tremor tuus super ipsos est. Insuper etiam fa
mes invasit eos. et ab ariditate aque iam
inter mortuos computantur. Denique hoc ordi
nant ut interficiant pecora sua. et san

guinem eorum bibant. et sancta domini sui. que precepit
deus non contingi in frumento. vino. et oleo. hec cogi
taverunt impendere. et volunt consumere que nec
manibus deberent contingere. Ergo quoniam hec faciunt
certum est quod in perditione dabuntur. Quod ego ancil
la tua cognoscens fugi ab illis. et misit
me dominus hec ipsa nunciare tibi. Ego enim ancilla
tua deum colo etiam nunc apud te. et exiet ancilla
tua. et orabo deum. et dicet mihi quando eis reddat pec
catum suum. Et veniens nunciabo tibi. ita ut ego
adducam te per mediam iherusalem. Et habebis omnem
populum israel sicut oves quibus non est pastor.
et non latrabit vel unus canis contra te. quoniam hec dicta sunt mihi
per providentiam dei. Et quoniam iratus est illis deus. hec ipsa
missa sum nunciare tibi. Placuerunt autem omnia
verba hec coram holoferne. et coram pueris eius.
et mirabantur ad sapientiam eius. et dicebat
alter ad alterum. Non est talis mulier super terram in
aspectu. et in pulchritudine. et in sensu
verborum. Et dixit ad illam holofernes. Bene fecit
deus qui misit te ante populum. ut des illum
tu in manibus nostris. Et quoniam bona est promis
sio tua. si fecerit mihi deus tuus hoc. erit et meus
deus. et tu in domo nabuchodonosor magna eris.
et nomen tuum nominabitur in universa terra.

Tunc iussit holofernes eam introire XII
ubi repositi erant thesauri eius. et iussit
illic manere eam. et constituit quid daretur illi de
convivio suo. Cui respondit iudith et dixit. Nunc
non potero manducare ex his que mihi pre
cipis tribui. ne veniat super me offensio.
ex his autem que mihi detuli manducabo.
Cui holofernes ait. Si defecerint tibi ista
que tecum detulisti. quid faciemus tibi. Et dixit
iudith. Vivit anima tua domine mi. quoniam non ex
pendet omnia hec ancilla tua. donec faciat
deus in manibus meis hec que cogitavi. Et in
duxerunt illam servi eius in tabernaculum quod
preceperat. Et petiit dum introiret ut daretur
ei copia nocte et ante lucem egrediendi foras
ad orationem et deprecandi dominum. Et prece
pit cubicularis suis. ut sicut placeret
illi. exiret et introiret adorare deum suum
per triduum. Et exibat noctibus in vallem
bethulie. et baptizabat se in fonte aque.
Et ut ascendebat. orabat dominum deum israel
ut dirigeret viam eius ad liberationem popu
li sui. Et introiens munda mane
bat in tabernaculo. usque dum acciperet escam
suam in vespere. Et factum est in quarto die
holofernes fecit cenam servis suis. et dixit ad
vagao eunuchum. vade et suade he
bream illam. ut sponte consentiat habitare mecum.
Fedum est enim apud assirios. si femina
irrideat virum. agendo ut immunis transe
at ab eo. Tunc introivit vagao ad
iudith. et dixit. Non vereatur bona

puella introire ad dominum meum, ut honorificetur ante faciem eius, et manducet cum eo, et bibat vinum in iocunditate. Cui iudith respondit: Que ego sum ut contradicam domino meo? Omne quod erit ante oculos eius bonum et optimum faciam. Quicquid autem illi placuerit, hoc mihi erit optimum omnibus diebus vite mee. Et surrexit et ornavit se vestimento suo, et ingressa stetit ante faciem eius. Cor autem holofernis concussum est, erat enim ardens in concupiscentia eius. Et dixit ad eam holofernes: Bibe nunc et accumbe in iocunditate, quoniam gratiam invenisti coram me. Et dixit iudith: Bibam domine, quoniam magnificata est anima mea hodie pre omnibus diebus meis. Et accepit et manducavit et bibit coram ipso ea que paraverat illi ancilla eius. Et iocundus factus est holofernes ad illam, bibitque vinum multum nimis, quantum numquam biberat una die in vita sua.

XIII Ut autem sero factum est, festinaverunt servi illius ad hospitia sua. Et conclusit vagao hostia cubiculi et abiit. Erant autem omnes fatigati a vino. Eratque iudith sola in cubiculo. Porro holofernes iacebat in lecto nimia ebrietate sopitus. Dixitque iudith puelle sue ut staret foris ante cubiculum et observaret. Stetitque iudith ante lectum, orans cum lacrimis et labiorum motu in silentio, dicens: Confirma me domine deus israel, et respice in hac hora ad opera manuum mearum, ut sicut promisisti ierusalem civitatem tuam erigas. Et hoc quod credens per te posse fieri cogitavi perficiam. Et cum hec dixisset, accessit ad columpnam que erat ad caput lectuli eius, et pugionem eius qui in ea ligatus pendebat exsolvit. Cumque evaginasset illum, apprehendit comam capitis eius et ait: Conforta me domine deus israel in hac hora. Et percussit bis in cervicem eius, et abscidit caput eius, et abstulit conopeum eius a columpnis, et evolvit corpus eius truncum. Et post pusillum exivit, et tradidit caput holofernis ancille sue, et iussit ut mitteret illud in peram suam. Et exierunt due secundum consuetudinem suam quasi ad orationem, et transierunt castra, et girantes vallem venerunt ad portam civitatis. Et dixit iudith a longe custodibus murorum: Aperite portas, quoniam nobiscum est deus, qui fecit virtutem in israel. Et factum est cum audissent viri vocem eius, vocaverunt presbiteros civitatis. Et concurrerunt ad eam omnes a minimo usque ad maximum, quoniam speraverunt eam iam non esse venturam. Et accendentes luminaria congiraverunt circa eam universi. Illa autem ascendens in eminentiorem locum, iussit fieri silentium. Cumque omnes tacuissent, dixit iudith: Laudate dominum deum nostrum, qui non deseruit sperantes in se, et in me ancilla sua adimplevit misericordiam suam, quam promisit domui israel, et interfecit in manu mea hostem populi sui hac nocte. Et proferens de pera caput holofernis, ostendit illis dicens: Ecce caput holofernis principis militie assiriorum, et ecce conopeum illius in quo recumbebat in ebrietate sua, ubi per manum femine percussit illum dominus deus noster. Vivit autem ipse dominus, quoniam custodivit me angelus eius et hinc euntem et ibi commorantem et inde huc revertentem, et non permisit me ancillam suam dominus coinquinari, sed sine pollutione peccati revocavit me vobis, gaudentem in victoria sua, in evasione mea, in liberatione vestra. Confitemini illi omnes, quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius. Universi autem adorantes dominum dixerunt ad eam: Benedixit te dominus in virtute sua, quia per te ad nichilum redegit inimicos nostros. Porro ozias princeps populi israel dixit ad eam: Benedicta es tu filia a domino deo excelso pre omnibus mulieribus super terram. Benedictus dominus qui creavit celum et terram, qui te direxit in vulnera capitis principis inimicorum nostrorum. Quia hodie nomen tuum ita magnificavit, ut non recedat laus tua de ore hominum, qui memores fuerint virtutis domini in eternum, pro quibus non pepercisti anime tue propter angustiam et tribulationem generis tui, sed subvenisti ruine ante conspectum dei nostri. Et dixit omnis populus: Fiat, fiat. Porro achior vocatus venit, et dixit ei iudith: Deus israel, cui tu testimonium dedisti quod ulciscatur se de inimicis suis, ipse caput omnium incredulorum incidit hac nocte in manu mea. Et ut probes quia ita est, ecce caput holofernis, qui in contemptu superbie sue deum israel contempsit, et tibi interitum minabatur dicens: Cum captus fuerit populus israel, gladio perforari precipiam latera tua. Videns autem achior caput holofernis, angustiatus pre pavore cecidit in faciem suam super terram, et estuavit anima eius. Postea vero quam resumpto spiritu recreatus est, procidit ad pedes eius, et adoravit eam et dixit: Benedicta tu a deo tuo in omni tabernaculo iacob, quoniam in omni gente que audierit nomen tuum magnificabitur deus israel super te.

XIIII Dixit autem iudith ad omnem populum: Audite me fratres, suspendite caput hoc super muros nostros. Et erit cum exierit sol, accipiat unusquisque arma sua, et exite cum impetu, non ut descendatis deorsum, sed quasi impetum facientes. Tunc exploratores necesse erit ut fugiant ad principem suum excitandum ad pugnam. Cumque duces eorum cucurrerint ad tabernaculum holofernis

et invenient eum truncum in suo sanguine
volutatum. decidet super eos timor. Cumque
cognoveritis fugere illos, ite post illos securi
quoniam Dominus conteret eos sub pedibus vestris. Tunc
Achior videns virtutem quam fecit Deus Israhel
relicto gentilitatis ritu credidit Deo et circumci
dit carnem praeputii sui et appositus est ad populum
Israhel et omnis successio generis eius usque in hodier
num diem. Mox autem ut ortus est dies, suspende
runt super muros caput Holofernis. accepit
que unusquisque vir arma sua et egressi sunt
cum grandi strepitu et ululatu. Quod viden
tes exploratores, ad tabernaculum cucurre
runt. Porro hii qui in tabernaculo erant
venientes et ante ingressum cubiculi perstre
pentes excitandi gratia inquietudinem arte
moliebantur ut non ab excitantibus sed a sonan
tibus Holofernes evigilaret. Nullus enim au
debat cubiculum virtutis Assyriorum pulsan
do aut intrando aperire. Sed cum venissent
duces eius et tribuni et universi maiores exer
citus Assyriorum, dixerunt cubiculariis: intra
te et excitate illum, quoniam egressi mures de cavernis
suis, ausi sunt provocare nos ad proelium. Tunc
ingressus Vagao cubiculum eius stetit ante
cortinam et plausum fecit manibus suis.
suspicabatur enim illum cum Iudith dormi
re. Sed cum nullum motum iacentis sensu au
rium caperet accessit proximans ad cortinam
et elevans eam vidensque cadaver absque ca
pite Holofernis in suo sanguine tabefactum
iacere super terram. Et exclamavit voce ma
gna cum fletu et scidit vestimenta sua. Et
ingressus tabernaculum Iudith non invenit eam.
Et exsilivit foras ad populum et dixit: Una mulier
Hebraea fecit confusionem in domo regis
Nabuchodonosor. Ecce enim Holofernes iacet in
terra et caput ipsius non est in illo. Quod cum audis
sent principes virtutis Assyriorum sciderunt
vestimenta sua omnes et intolerabilis timor
et tremor super eos cecidit et turbati sunt
animi eorum valde. Et factus est clamor incompara
bilis in medio castrorum eorum.
XV Cumque omnis exercitus decollatum Holofer
nem audisset, fugit mens et consilium ab eis
et solo tremore et metu agitati fuge
praesidium sumunt, ita ut nullus loqueretur
cum proximo suo, sed inclinato capite re
lictis omnibus evadere Hebraeos conarentur
quos armatos venire super se audierant
fugientes per vias camporum et semitas col
lium. Videntes itaque filii Israhel fugientes
illos, descendentes clangebantque tubis
et ululantes post ipsos. Et quoniam Assyrii non ad
unati in fugam ibant praecipites, filii Israhel
uno agmine persequentes debilitabant omnes
quos invenire potuissent. Misitque Ozi
as nuntios per omnes civitates et regiones Israhel.
Omnis itaque regio omnisque urbs electam iuven
tutem misit armatam post eos, et persecuti sunt eos in
ore gladii, quousque pervenirent ad extremi
tatem finium suorum. Reliqui autem qui erant
in Bethulia ingressi sunt castra Assyriorum, et
praedam quam fugientes Assyrii reliquerant
abstulerunt et onustati sunt valde. Hii vero qui
victores reversi sunt ad Bethuliam omnia quae
erant illorum abstulerunt secum, ita ut non esset numerus
in pecoribus et iumentis et universis mobilibus
eorum, ut a minimo usque ad magnum omnes divites
fierent de praedationibus eorum. Ioachim autem sum
mus pontifex de Ierusalem venit ad Bethuliam cum
universis presbyteris suis, ut videret Iudith. Quae
cum exisset ad illum, benedixerunt eam una voce
dicentes: Tu gloria Ierusalem, tu laetitia Israhel, tu
honorificentia populi nostri, quia fecisti viriliter et
confortatum est cor tuum, eo quod castitatem amaveris et
post virum tuum alterum nescieris. Ideo et manus Domini
confortavit te et ideo eris benedicta in aeternum. Et di
xit omnis populus: Fiat, fiat. Per dies autem trigin
ta vix collecta sunt spolia Assyriorum a populo Israhel.
Porro autem universa quae Holofernis peculiaria
fuisse probata sunt, dederunt Iudith in auro
et argento et vestibus et gemmis et omni suppel
lectili. Et tradita sunt illi omnia a populo. Et om
nes populi gaudebant cum mulieribus et virginibus et
iuvenibus in organis et citharis. Tunc can XVI
tavit canticum hoc Domino Iudith dicens: Inci
pite Domino in tympanis, cantate Domino in cymbalis.
Modulamini illi psalmum novum, exultate
et invocate nomen eius. Dominus conterens bella Dominus nomen est
illi. Qui posuit castra sua in medio populi sui, ut
eriperet nos de manu omnium inimicorum nostrorum.
Venit Assur ex montibus ab aquilone in multi
tudine fortitudinis suae. Cuius multitu
do obturavit torrentes, et equi eorum cooperue
runt valles. Dixit se incensurum fines meos et iu
venes meos occisurum gladio, et infantes
meos dare in praedam et virgines in captivitatem.
Dominus autem omnipotens nocuit eum et tradidit eum
in manus feminae et confodit eum. Non enim ceci
dit potens eorum a iuvenibus, nec filii Titan per
cusserunt eum, nec excelsi gigantes imposuerunt
se illi, sed Iudith filia Merari in specie fa
ciei suae dissolvit eum. Exuit enim se vestimen
tis viduitatis, et induit se vestimentis laeti
tiae in exultatione filiorum Israhel. Unxit faciem
suam unguento, et colligavit cincinnos suos
mitra, accepit stolam novam ad decipiendum illum.
Sandalia eius rapuerunt oculos eius, pulchri
tudo eius captivam fecit animam eius. Amputavit
pugione cervicem eius. Horruerunt Persae constantiam
eius et Medi audaciam eius. Tunc ululaverunt ca
stra Assyriorum, quando apparuerunt humiles mei
arescentes in siti. Filii puellarum compunxerunt

ne. Sicut pueros fugientes occiderunt eos: pe
rierunt in proelio a facie Domini Dei mei. Hymnum cante
mus Domino, hymnum cantemus Deo nostro. Adonai
Domine, magnus es tu, et praeclarus in virtute, et quem
superare nemo potest. Tibi serviat omnis creatura tua: quia
dixisti, et facta sunt: misisti spiritum tuum, et creata sunt:
et non est qui resistat voci tuae. Montes a funda
mentis movebuntur cum aquis: petrae sicut cera li
quescent ante faciem tuam. Qui autem timent
te, magni erunt apud te per omnia. Vae genti in
surgenti super genus meum: Dominus enim omnipotens vindi
cabit in eis, in die iudicii visitabit illos.
Dabit enim ignem, et vermes in carnes eorum, ut uran
tur, et sentiant usque in sempiternum. Et factum est
vii · post omnis populus post victoriam venit in Ierusalem ado
rare Dominum: et mox ut purificati sunt, optu
lerunt omnes holocausta, et vota, et repromissiones
suas. Porro Iudith universa vasa bellica Ho
lofernis, quae dedit illi populus, et conopeum
quod ipsa sustulerat de cubili ipsius, obtulit in anathema oblivionis. Erat
autem populus iocundus secundum faciem sanctorum: et per tres men
ses gaudium huius victoriae celebratum est cum
Iudith. Post dies autem illos unusquisque re
diit in domum suam, et Iudith magna facta est in Be
thulia, et praeclarior erat universae terrae Isra
hel. Erat etiam virtuti castitas adiuncta, ita
ut non cognosceret virum omnibus diebus vitae
suae, ex quo defunctus est Manasses vir eius.
Erat autem diebus festis procedens cum gloria
magna. Mansit autem annis .c.v. in
domo viri sui, et dimisit abram suam libe
ram: et defuncta est, ac sepulta cum viro suo in
Bethuliam. Luxitque illam omnis populus diebus .vii.
In omni autem spatio vitae eius non fuit qui pertur
baret Israhel, et post mortem eius annis multis.
Dies autem victoriae huius festivitatis ab He
breis in numero sanctorum dierum accipitur, et co
litur a Iudeis ex illo tempore usque in praesentem
diem.

Prologus sancti Ieronimi.

Librum Hester variis translatoribus con
stat esse vitiatum. Quem ego de archi
vis Hebraeorum elevans, verbum e verbo
pressius transtuli. Quem librum editio vul
gata laciniosis hinc inde verborum sinibus tra
hit, addens ea quae ex tempore dici poterant et au
diri, sicut solitum est scolaribus discipli
nis, sumpto themate excogitare quibus
verbis uti potuit qui iniuriam passus est, vel il
le qui iniuriam fecit. Vos autem, o Paula et
Eustochium, quoniam et bibliothecas Hebraeorum stu
duistis intrare, et interpretum certamina com
probastis, tenentes Hester Hebraicum librum,
per singula verba nostram translationem aspi
cite: ut possitis agnoscere me nihil etiam au
gmentasse addendo, sed fideli testimonio
simpliciter sicut in Hebraeo habetur historiam He
braicam Latinae linguae tradidisse. Nec
affectamus laudes hominum, nec vituperationes ex
pavescimus. Deo enim placere curantes, minas
hominum penitus non timemus: quia dissipat Deus ossa
eorum qui hominibus placere desiderant: et secundum Apostolum, qui
huiusmodi sunt, servi Christi esse non possunt. Sed
sunt in libro Hester alphabetum ex minio usque
ad theth litteram fecimus, diversis in locis
volentes .lxx. interpretum ordinem pro in
sinuare studioso lectori. Nos enim iuxta
morem Hebraeorum ordinem prosequi etiam in sep
tuaginta editione maluimus.

Incipit liber Hester.

In diebus
Assueri regis, qui regnavit ab
India usque Ethiopiam, super .c.xx.
vii. provincias, quando sedit in solio I
regni sui, Susan civitas regni eius
exordium fuit. Tertio igitur anno
imperii sui fecit grande convivium
cunctis principibus, et pueris suis, for
tissimis Persarum et Medorum inclitis,
et praefectis provinciarum coram se, ut
ostenderet divitias gloriae regni sui,
ac magnitudinem atque iactantiam
potentiae suae multo tempore, centum videlicet
et octoginta diebus. Cumque imple
rentur dies convivii, invitavit omnem
populum qui inventus est in Susis, a ma
ximo usque ad minimum, .vii.
diebus iussit convivium praeparari in vesti
bulo orti, et nemoris, quod regio
cultu et manu consitum erat. Et
pendebant ex omni parte tento
ria aerii coloris, et carbasini
ac iacinctini, sustentata funi
bus byssinis atque purpureis, qui e
burneis circulis inserti erant, et
columpnis marmoreis fulcieban
tur. Lectuli quoque aurei et argen
tei, super pavimentum smaragdino
et pario stratum lapide dispositi e
rant: quod mira varietate pictura decorabat.
Bibebant autem qui invitati erant aureis poculis, et aliis at
que aliis vasis cibi inferebantur.
Vinum quoque, ut magnificentia
regia dignum erat, abundans
et praecipuum ponebatur. Nec erat qui
nolentes cogeret ad bibendum, sed
sic rex statuerat praeponens mensis
singulos de principibus suis, ut su
meret unusquisque quod vellet. Va
sti quoque regina fecit convivium
feminarum in palatio, ubi rex
Assuerus manere consueverat.
Itaque die septimo, cum rex esset
hilarior, et post nimiam potationem
incaluisset mero, praecepit Maumam